

OPPIVELVOLLISEN NUOREN POLKU JÄMSÄSSÄ

Huoltajien vastuu

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö on tärkeää nuoren ohjauksessa. Huoltajien on tärkeää olla matalalla kynnyksellä yhteydessä oppilaitokseen ja osallistua oppilaitoksen tarjoamiin tilaisuuksiin ja palavereihin. Huoltaja vastaa siitä, että opiskelija suorittaa oppivelvollisuuden. Huoltajan velvollisuus on seurata läsnäoloja ja poissaoloja, selvittää tarvittaessa poissaolot Wilmaan. Opintojen tulee edetä henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti.

Perusopetus

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksen päättövaiheessa

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9.

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan henkilökohtaiset tarpeet. Kaikilla perusopetuksen oppilailla on oikeus henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen, luokkaohjaukseen, työelämään tutustumiseen sekä riittävään tietoon opiskeluvaihtoehtoista ja ammattialoista.

Oppilaille, huoltajille ja opettajille lähetetään 8. luokan syyslukukaudella tiedote tehostetusta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta. Aloite tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen voi tulla koulun henkilökunnan tai opiskeluhuollon jäseneltä, huoltajalta tai oppilaalta itseltään. Opinto-ohjaaja arvioi tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen joko henkilökohtaisen ohjauskeskustelun, pienryhmäkeskustelun tai kirjallisen ohjaustarvearvion avulla. Tarvittaessa opinto-ohjaaja konsultoi muita asiantuntijoita.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilas saa yksilöityä tukea. Hän saa tarpeidensa mukaan henkilökohtaista ohjausta jatko-opintoihin. Nuori voi myös saada tukea TET-paikan hakemiseen, ja hänelle voidaan järjestää ylimääräisiä TET-jaksoja. Tarvittaessa koulu järjestää mahdollisuuden ylimääräisiin tutustumiskäynteihin sekä koulutuskokeiluihin toisen asteen oppilaitoksissa. Lisäksi nuorella on mahdollisuus saada ohjausta ja tukea etsivän nuorisotyön ohjaajilta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Tehostettuun ohjaukseen kuuluu myös verkostoyhteistyö sekä aktiivinen yhteydenpito kodin ja koulun välillä. Vaativaa erityistä tukea tarvitsevien nuorten jatko-opintojen suunnittelu tehdään yhteistyössä vammaispalveluiden kanssa.

Yhteishaku ja nivelvaiheyhteistyö

Oppivelvollisen on hakeuduttava ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä toisen asteen koulutukseen, nivelvaiheen koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Kaikki oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta jatko-opintoihin. Lisäksi järjestetään tapahtumia ja tutustumisia, jotta nuori saa tarvitsemaansa tietoa koulutusvalintansa tueksi. Perusopetuksen opinto-ohjaajat huolehtivat, että jokainen nuori hakeutuu jatko-opintoihin. Yhteishaku tehdään koulussa oman opinto-ohjaajan ohjauksessa.

Yhteishaun tulokset ilmoitetaan kesäkuussa. Perusopetuksen opinto-ohjaajat ovat tavoitettavissa, kun tulokset saapuvat, ja huolehtivat jälkiohjauksesta. Mikäli nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa, hänet ohjataan hakemaan vapaita opiskelupaikkoja jatkuvassa haussa. Myös etsivän nuorisotyön ohjaajat ovat tavoitettavissa kesällä ja tarjoavat tukea hakeutumiseen liittyvissä asioissa.

Perusopetus ja toinen aste tekevät yhteistyötä nivelvaiheessa. Jämsän seudun opinto-ohjaajat ja toisten asteen johtoryhmä kokoontuvat säännöllisesti kehittämällä toimintaa. Opinto-ohjaaja huolehtii tiedonsiirrosta toiselle asteelle yhdessä erityisopettajien kanssa. Oppilaasta toimitetaan koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksenjärjestäjälle.

Perusopetuksen opinto-ohjaaja valvoo, että nuori aloittaa jatko-opinnot elokuussa. Mikäli nuori ei saa opiskelupaikkaa tai ei aloita opintojaan, opinto-ohjaaja tekee nuoresta ilmoituksen asuinkunnalle. Samalla perusopetuksen opinto-ohjaaja tekee lastensuojeluilmoituksen tai pyynnön sosiaalihuollon palvelutarpeen arviosta. Tarvittaessa asuinkunta voi osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikan TUVA-koulutuksessa.

Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen jälkeen

Oppivelvollisuus suoritetaan pääsääntöisesti lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa. Lisäksi oppivelvollisuutta voi suorittaa tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA), kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa (opistovuosi oppivelvollisille) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa (TELMA).

TUVA-koulutus vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukio- tai ammatillinen koulutus. TUVA-koulutuksen aikana opiskelijan on mahdollista suorittaa lukio-opintoja ja ammatillisten perustutkintojen opintoja, korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja ja vahvistaa kielitaitoaan. Jos opiskelija saavuttaa kesken opintojen riittävät valmiudet, tuetaan häntä hakeutumaan ja siirtymään tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen.

Jämsässä oppivelvollinen voi suorittaa lukiokoulutusta Jämsän lukiossa sekä ammatillista ja TUVA-koulutusta Gradia Jämsässä. Lisäksi Jämsän kristillinen kansanopisto järjestää opistovuosi oppivelvollisille -koulutusta. Lähin vaativaa erityistä tukea tarjoava oppilaitos on Jyväskylän Spesia. Aikuisten perusopetusta toteutetaan OKSA-koulutuksessa Gradia Jyväskylässä.

Perusopetuksen jälkeiset opinnot

Henkilökohtainen suunnitelma ja tavoite

Ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa tehostetaan jo olemassa olevia käytäntöjä. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija suorittaa toisen asteen tutkinnon enintään neljässä vuodessa. Opintojen alussa ryhmäohjaaja/ HOKS-ohjaaja laatii jokaisen opiskelijan kanssa yhdessä henkilökohtaisen suunnitelman, jossa huomioidaan mahdolliset aiemmat tukitoimet ja perusopetuksen välittämät niveltiedot. Ryhmäohjaaja/ HOKS-ohjaaja kutsuu huoltajat mukaan suunnitelman laadintaan. Suunnitelmaa päivitetään ja muutetaan säännöllisesti opiskelijan (ja huoltajan) kanssa. Opintojen tulee edetä suunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa opiskelija ohjataan oppimisen tuen palvelujen piiriin ja ne kirjataan Wilmaan.

Ammatillisessa koulutuksessa henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan sisältyy urasuunnitelma. Ammatillisesta koulutuksesta valmistunut opiskelija siirtyy työelämään ja tai jatko-opintoihin. Ammatillisen koulutuksen tarjotaan uraohjausta, joka sisältää myös ohjausta jatko-opintoihin.

Lukiosta valmistuneella opiskelijalla on tehty opintojen aikana jatko-opintosuunnitelma. Jälkiohjausta on mahdollisuus saada vielä vuosi valmistumisen jälkeenkin. Myös etsivän nuorisotyön ohjaajilta on mahdollisuus saada tukea ja ohjausta.

Jos oppivelvollisuuden suorittaminen ei etene suunnitelman mukaan

Huoleen oppivelvollisen opinnoista ja hyvinvoinnista puututaan nopeasti. Opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluihin sekä suunnitellaan tarvittaessa muita palveluja tai tukitoimia opintoihin yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa. Ryhmänohjaaja/HOKS-ohjaaja ilmoittaa huoltajalle, mikäli opinnot eivät etene suunnitelman mukaan ja kutsuu huoltajat huoli- tai asiantuntijapalaveriin. Oppilaitoksessa sovitaan sisäisesti työnjaosta ja tehtävistä. Opiskeluhuollon palveluihin kuuluvat opiskeluterveydenhuolto-, kuraattori- ja psykologipalvelut. Yhteistyötä tehdään nuorisopsykiatrian, terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja etsivän nuorisotyön kanssa. Aloite yhteistyöpalaveriin voi tulla oppilaitoksesta, huoltajalta, opiskelijalta tai muilta verkoston jäseniltä.

Oppilaitos (ryhmänohjaaja/ HOKS-ohjaaja ja opinto-ohjaaja) seuraa suunnitelman toteutumista. Lisäksi oppivelvollista ja huoltajaa tulee tiedottaa prosessin eri vaiheista. Mikäli opiskelija/ huoltaja eivät sitoudu yhdessä tehtyyn suunnitelmaan ja opiskelija ei edistä opintojaan, järjestetään kuulemistilaisuus oppivelvollisen eronneeksi katsomista koskevassa asiassa kuukauden sisällä. Kun oppivelvollisuus on vaarassa jäädä suorittamatta, on tuen tarpeen arvioimiseksi tehtävä yhteydenotto kunnan ja jatkossa hyvinvointialueen sosiaalitoimen palveluihin (Sosiaalihuoltolaki 35 §).

Mikäli opiskelija katsotaan eronneeksi eikä hänellä ole opiskelupaikkaa, opinto-ohjaaja tekee ilmoituksen oppivelvollisesta asuinkunnalle (VALPAS). Nuoren suostumuksella tilanteesta ilmoitetaan myös etsivään nuorisotyöhön.

Oppivelvollinen voi erota oppilaitoksesta oman ilmoituksen perusteella vain, jos hänellä on uusi opiskelupaikka. Mikäli opiskelija haluaa vaihtaa oppilaitosta tai koulutusalaan, opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa löytämään sopivan henkilökohtaisen opintopolun ja -oppimisympäristön yhteistyössä seudun oppilaitosten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Opinto-ohjaaja on yhteydessä huoltajiin. Opiskelijan vaihtaessa oppilaitosta ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy uudelle koulutuksenjärjestäjälle. Jos oppivelvollinen haluaa tilapäisesti vaihtaa toisiin opintoihin ja palata tämän jälkeen takaisin alkuperäisiin opintoihin, on lyhytaikainen vaihdos mahdollinen sopimalla siitä koulutuksen järjestäjän kanssa.

TUVA-opintojen ja kansanopiston oppivelvollisuuslinjalta valmistumisen jälkeen opinto-ohjaaja varmistaa, että opiskelija on ottanut paikan vastaan ja aloittanut opinnot lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, TUVA-koulutuksessa tai kansanopiston oppivelvollisuuslinjalla.

Oppivelvollisuuden määräaikainen keskeyttäminen

Opinto-ohjaaja selvittää voidaanko oppivelvollisuuden suorittamista jatkaa sellaisin järjestelyin ja tukitoimin, että opintojen jatkaminen henkilökohtaisen suunnitelman avulla on mahdollista. Arviointia tehdään yhteistyössä oppivelvollisen, huoltajan ja asiantuntijaverkoston kanssa. Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen voidaan tehdä oppivelvollisen ja huoltajan hakemuksesta perustellusta syystä. Perusteita ovat pitkäaikainen sairaus tai vamma, vanhempainvapaa, tilapäinen oleskelu ulkomailla, jolloin oppivelvollisen on suoritettava oppivelvollisuuttaan ulkomailla, tai elämäntilanteeseen liittyvä muu painava syy. Oppivelvollisen alle 18-vuotiaan osalta määräaikaisesta keskeytyksestä tehdään ennaltaehkäisevästi viipymättä sosiaalihuoltolain mukainen ilmoitus. Määräaikaisen keskeyttämisen lähtökohdana on, että oppivelvollinen palaa jatkamaan opintojaan määräaikaisen keskeytymisen syyn päätyttyä tai poistuttua. Oppivelvollisen on aina oikeus palata opiskelemaan, jos olosuhteet muuttuvat.

Oppilaitoksella säilyy opiskelijan ohjaus- ja valvontavastuu, mikäli oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytetään määräajaksi (paitsi tilapäisen ulkomailla oleskelun ajalla). Keskeytyksen ajaksi on hyvä tehdä

suunnitelma oppivelvollisen säännöllisestä verkoston tuesta ja seurannasta. Tarvittaessa, nuoren suostumuksella keskeyttämisestä ilmoitetaan myös etsivään nuorisotyöhön. Mikäli tuki ei ole riittävää, tai näyttää siltä, ettei nuori pysty palaamaan takaisin opintojen pariin keskeytyksen jälkeen, on oltava yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen. Nuorelle laaditaan korvaava suunnitelma kunnan toimesta.

Oppivelvollisuuden keskeyttäminen toistaiseksi

Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen toistaiseksi, jos oppivelvollisuuden suorittamisen estävä sairaus tai vamma on luonteeltaan pysyvä. Arviointi ja jatkosuunnitelma tehdään yhteistyössä oppivelvollisen, huoltajan ja asiantuntijaverkoston kanssa. Päätös oppivelvollisuuden keskeytyksestä tehdään hakemuksesta, jonka voi tehdä oppivelvollinen itse, huoltaja tai muu laillinen edustaja. Mikäli oppivelvollisuuden keskeyttäminen suorittaminen keskeytetään toistaiseksi, opinto-ohjaaja tekee ilmoituksen oppivelvollisesta asuinkunnalle (VALPAS). Oppivelvollisuuden keskeyttäminen toistaiseksi voidaan tehdä vain hyvin painavasta syystä ja se edellyttää aina lääkärinlausuntoa ja huoltajan hakemusta.

Tämän jälkeen nuorelle tehdään viiveettä vaihtoehtoinen suunnitelma, kuten esimerkiksi työpajatoiminta tai KELA:n palvelut. Näitä toimia liitteessä Oppivelvollisen nuoren polku / tukitoimet (jatkossa linkkinä).